

KAS VIETOJ MALŪNŲ, ARBA VIENA DIENA PANEVĖŽYJE

Svečiai su panevėžiečiais

Patogus mikroautobusus "Latvija" (pagamintas Latvijoje ir todėl taip vadinamas) lėkė plačiu greitkelio Vilnius-Ukmergė. Tai pati naujausia ir suprantama moderniausia Tarybų Lietuvos magistralė lengviesiems ir sunkiesiems automobiliams (kiek čia seniai didžiavomės Vilniaus-Kauno autostrada — nūnai eiliniu keliu atrodančia!). Respublika dabar turi daugiau kaip 700 km. asfaltuotų kelių, ištįstam — nuo Vilniaus iki New Yorko nutįstų.

Taigi važiuoju tuo pasaulinių standartų Vilniaus-Ukmergės keliu, važiuoju į Panevėžį, o mieloji leva Mizarienė kelintą kartą manęs klausė: "Ką mes ten rasim?" "Vilnies" laikraščio vyriausiasis redaktorius S. J. Jokubka gudriai šypsojosi ūsų šepetukui. Po pirmojo pasaulinio karo jis mokėsi Panevėžio gimnazijoje, mokytojų seminarijoje, matė po daugelio metų sugriovimų, nepriteklių — atstatytą, susižavėjęs tarybinio Panevėžio pramonę, net pavadino jį "mažąja Čikaga".

Seniau Panevėžį vadindavo malūnų miestu — net šeši veikė. Vieną tokį — tarsi didelį baravyką — dar teko matyti, tik vėjo nebegaudė jis. Įrengsias ten muziejų. Praetis tampa eksponatu. Dabar mieste gausu tikrai didelių ir garsių pramonės įmonių — televizorių kinoskopų gamina "Ekranas", tiksliosios mechanikos gamykla išleidžia agregatus elektroninėms skaičiavimo mašinoms, plečiasi autokompresorių, baldų, cukraus, linų fabrikai. Nūnai per vieną parą Panevėžio pramonė pagamina tiek produkcijos, kiek buvo pagaminta per visus pirmuosius pokario metus. Tos produkcijos ir visai respublikai, ir dar 86 užsienio valstybėms parduoda.

Pasakyti, kad Panevėžyje šviesios gatvės — mažai pasakyti. Panevėžyje viskas švadu. Ir būtinai — oras. Miesto vadovai siekia planingai tvarkyti ūkį, kad būtų išvengta daugelio neigiamų industrializacijos pasekmių. Naujoji Panevėžio pramonė sutelkta dviejuose rajonuose, toliau nuo gyvenamųjų kvartalų.

Prieš keletą metų pastatyta autoremontų gamykla, nes mieste sparčiai daugėja automašinų. Panevėžyje kas trečia šeima turi automobilį. Mašina kolkas geriausia susisiekimo priemonė, bet ji iki šiol ir daugiausia teršia aplinką. Panevėžiečiai rado protinę kompromisą — nutiesė žiedinę 14 km ilgio gatvę, ja tranzitinis bei dalis vietinio transporto aplenkia miesto centrą. Sumažėjo triukšmas, švaresnis tapo oras.

Panevėžys ... Aplink jį

išsidėstęs kone visas šiaurės pusrutulis. Nuo čia iki pusiaujo apie 7000 km., iki Šiaurės ašigalio — apie 4000 km. Taigi netikėtai, juokauja miesto gyventojai, tuo, kas sakys, kad Panevėžys provincija.

Miestas tikrai ne provincija — ir savo akiračiu, dar-

bais, sumanymais. Kas bus negirdėjęs Panevėžio teatro, išugdyto J. Miltinio, išgarsinto D. Banionio, J. Vaitkaus, B. Babkauskio, G. Karkos ir kitų artistų, kurių šlovė peržengė respublikos sienas.

Visi Lietuvos miestai turi vaikų poliklinikas. Turi ir Panevėžys, bet jo — įžymy-

Kūdikio plaukimo baseinas

Vyriausiasis gydytojas J. Gurskis priima svečius.

Svečiai maloniai nusiteikę atsisveikina su vyr. gydytoju J. Gurskiu.

bė! Čia jau kelinti metai veikia kūdikių plaukymo centras. Svečius iš Amerikos pasitiks ir maloniai aprodės poliklinikos rūmus (tikrai tokius — jaukius, pasaku motyvais išpieštomis sienomis, "kad vaikai nebijotų adatos"), vyriausiasis gydytojas Jonas Gurskis papasakojo apie pirmąjį respublikoje tokį eksperimentą. J. Gurskis ir jo kolegos įsitikinę (o tai patvirtina ir jų kelerių metų patirtis), kad vanduo — kuo puikiau grūdinimo priemonė, kad plaukymas — vienas stipriausių mažo organizme normalaus vystymosi veiksnių, reikalingas kūdikiui kaip ir profilaktiniai skiepėjimai.

Kiek buvo nuostabos svečiams, kai jie pamatė mažuosius plaukikus — nuo kelių mėnesių iki poros metų. Kūdikiai, mamų prižiūrimi, puikiai plaukiojo po baseinu ir vis — pamanykit tik! — žvilgčiojo į nematytus dėdes: ar mato šie!

Sako, vaikas gimsta jau turėdamas tam tikrus plaukymo refleksus, kurie išnyksta įpusėjus ketvirtam mėnesiui. Taigi iki to laiko mažylį išmokyti plaukti lengviausia. J. Gurskio plaukikai moka ir nardyti: į veiduką tēkštelėjus vandens, vaikas refleksyviai sulaiko kvėpavimą. O juk mūsų močiutės prisakydavo jaunoms mamoms kuo stropiau uždengti ausytes maudomiesiems kūdikiams — kad gink dieve, neprieitų vandens! Mažiesiems plaukikams, o jų Panevėžio vaikų poliklinikoje yra apie 600 šimtai (net iš gretimų miestų), nebaisūs nei sloga, nei plaučių uždegimai.

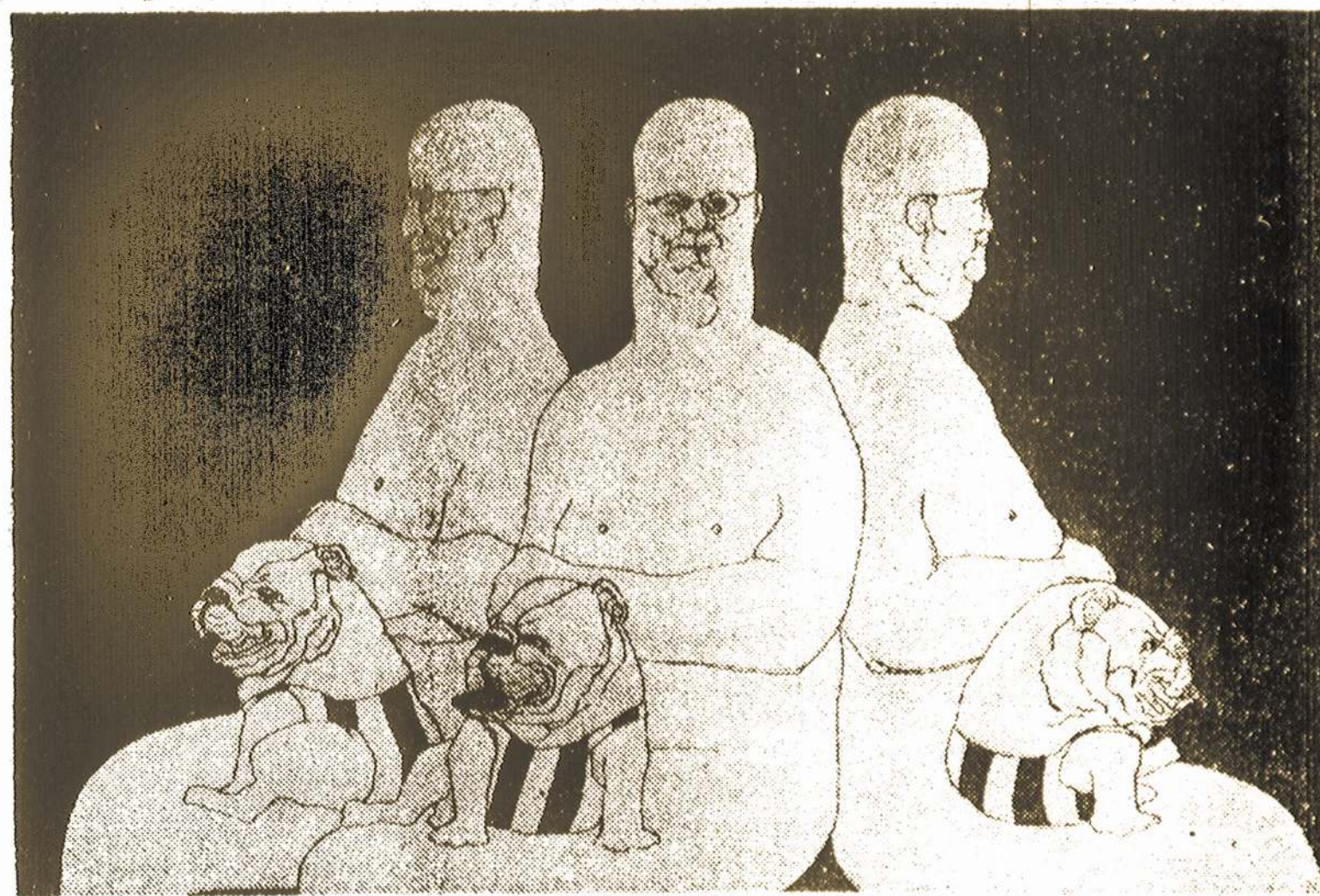
Panevėžyje, bus statomi vaikų darželiai, mokyklos su plaukymo baseiniais. Paskutinėje olimpiadoje, pernai vykusioje Maskvoje, olimpinio čempionu tapo panevėžietis lengvaatletis R. Valiulis. Gal ateis toks laikas, kai šiandieniniai mažieji J. Gurskio plaukikai skros ir olimpinis baseinas?

Apžiūrėjome ir užtvėntą Nevėžį — dirbtinę Panevėžio "jūrą", beveik šimto hektarų ploto pramoninio vandens telkinį bei puikią poilsiavietę. Apžiūrėjome viso miesto nutekamųjų vandenų valymo įrengimus — didžiausią įmonę, pro daugybę filtrų gražinančią Nevėžiui vėl švarų vandenį. Prie to vandens valymo fabriko pastatyta žilo vandens "Nevėžio" skulptūra, sukurta panevėžiečio skulptoriaus B. Bučo. Kai matai šalia raibuluojančią fontano srovę, mintyse nejučia atgyja B. Bučo žmonos Lietuvos lakštingalos S. Nėries eilutės apie "vandenį kur tyška iš sidabro šulinių ...". Šie valymo įrengimai tikrai panašūs į tokius stebuklingus šulinius.

Paskui sėdėjome puikioje naujo Panevėžio kino teatro "Versmė" salėje, žiūrėjome dokumentinį filmą apie miesto statybininkus. Panevėžio statybos trestas yra parodomasis, apdovanojamas Lenino ordinu. Trestui vadovauja respublikos nusipelnęs inžinierius Gediminas Zubas. Jis irgi sėdėjo salėje, žiūrėjo į save, rodomą ekrane. Tik gal jo mintys klajojo toli, net už Pirėnų kalnų, kur yra šalis Ispanija. Ką tik, prieš filmo pradžią, jis kalbėjosi su Povilu Venta — tai su juo prieš keliasdešimt metų i tolimąją Ispaniją leidosi Gedimino tėvas, kovėsi internacionalinėse brigadose. Ir nebegrižo ...

O sūnus stato Panevėžį. Miestą, kuriame jam dabar yra dešimtys vaikų darželių ir mokyklų, bibliotekų, kur veikia Kauno A. Sniečkaus politechnikos instituto vakarinis fakultetas — per 14 metų jį baigė dukart daugiau

Amerikiečių dailininkai taikos gynėjų gretose

Nuotraukose — May Stevens paveiksai.

Manhattano — centrinio New Yorko rajono — žemutinėje dalyje yra Wooster gatvė. Joje kukliuose butuose daugiausia gyvena menininkai: rašytojai, dailininkai, muzikantai. Tarp jų galima sutikti ir malonią dailininką

inžinierių, negu ju buvo paruošta per visą buržuazinės valdžios laikotarpį Lietuvoje. Taigi, kas tas Panevėžys, žiūrint vienos dienos akimis. Lietuviai — vienas iš daugelio (tegu ir penktas pagal dydį) gražių Lietuvos miestų, netgi savotiškas jos modelis, kuriame susifokusuoja viso krašto socialinė pažanga, darbų užmojai, svajonės. Svečiui — net keleta metų jo nemačiusiam — Miestas, kurį sunku beatpažinti. Pačiam panevėžiečiui — o juo mums buvo ir miesto meras B. Kačkus — gražiausias didžiausias Lietuvos miestas. Meilė iš tikrųjų keičia porciją.

Pamatėm — Panevėžį. Ir po tos dienos — kai nesustodami ir negalvodami apie nuovargį kone pusę paros ejom ir ejom miestu — leva jau taip kalbėjo: "Gerai, kad pamatėm Panevėžį. Mes "Laisvėje" daug rašinių gauname apie jį. Aš vis sakau — ko iš to Panevėžio tiek daug naujienų. Matau — yra apie ką pasakoti". Svečiai iš JAV levo Mizarienė, S. J. Jokubka ir P. Venta negailėjo komplimentų miestui prie Nevėžio, o jeigu ir bandė lyginti su Čikaga ar koku New Yorku, tai tik jų nenaudai.

Algis Kusta

Rudolfo Baraniko ir May Stevens šeima.

Anykštėnas Rudolfas Baranikas ankstyvoje jaunystėje išvyko iš Lietuvos skurdžių gyvenimo sąlygų gėmamas. Sunkiai dirbdamas, jis sugebėjo baigti dailės studijas JAV ir Prancūzijoje. R. Baranikas visada buvo ir yra aktyvus pažangiosios lietuvių spaudos bendradarbis. Daugelį metų jis dirbo Chicagoje, "Vilnies" laikraščio redakci-

joje, pastaruoju metu nuolat rašo New Yorko "Laisvei". Šių metų pavasarį R. Baranikas už savo paveikslus susilaukė aukšto įvertinimo: jis tapo Guggenheimo fondo laureatu.

Tiek R. Baraniko, tiek jo gyvenimo draugės M. Stevens kūryboje — ryškūs antikinariai, kovos už taiką ir humanizmą motyvai.

Sigitas Krivickas
Vilniaus "Tiesa"

KARŠTIS NEBAISUS

NARO FOMINSKAS (Maskvos sritis). Aprelevkos termozolocijnų dirbinių gamyloje pradėjo veikti pusautomatų linija, gaminanti kaitrai atsparias plokštes kaolino velos pagrindu. Čia kasmet bus gaunama keturi tūk. fančiai kubinių metrų tokios produkcijos. Kaitrai atspari plokštė, sverianti tik 10 kilogramų, atstos ugniai atsparias plytas statant metalurgijos krosnis ir kitus įtaisus, kurie veikia aukštų temperatūrų sąlygomis.

Washington. — Reagano paskirti JAV atstovė prie Jungtinių Tautų ambasadorė Jeane Kirkpatrick šiuo metu keliauja po Lotynų Amerikoje. Ji lankysis Čilėje, Urugvajuje, Argentinoje, Ekvadore, Venesueloje ir Peru. Tikslas — pasitarti dėl pasirengimo ateinančiai Jungt. Tautų Gen. asamblėjos sesijai.

n.y.

13th annual DAILY WORLD

picnic

sun. **aug. 23**

arrow park monroe, n.y.

exciting events wonderful food

Tickets: Bus, \$8 per person; Children under 12 (not occupying seat) \$5.00. Car, \$3.50 per person. Tickets available at 235 West 23 St., 6th floor, 924-0550 and at Unity Books, 237 W. 23 St.

Bus locations: Union Sq. E. & 16 St.; 23 St. & 8 Av.; 96 St. & 8 Av.; 125 St. & 7 Av.; Coney Island and Brighton Beach Ave. & West 5 St. & Neptune Ave.; DeKalb & Flatbush Ave.; Grand Army Plaza; Fordham Rd. & Grand Concourse; Allerton Ave. & Barker; Co-op City (Barlow Center); Queens.

For more info: call (212) 924-0550

